

Sprawozdanie z działalności Sekcji Demografii Historycznej Komitetu Nauk Demograficznych PAN za rok 2010

opracował Piotr Rachwał

W 2010 roku odbyło się 5 posiedzeń naukowych, w których uczestniczyło od 12 do 24 osób, średnio w każdym spotkaniu brało udział 15 osób. Badacze reprezentowali ośrodki naukowe z Białegostoku, Krakowa, Lublina, Łodzi, Ostrawy (Republika Czeska), Poznania, Rzeszowa, Szczecina, Torunia, Warszawy i Wrocławia.

Stałymi punktami posiedzeń Sekcji były referaty i komunikaty naukowe, sprawy wydawnicze oraz informacje o nowościach wydawniczych z zakresu demografii historycznej i nauk pokrewnych.

2 lutego 2010 roku dr Konrad Wnęk wygłosił referat *Cholera w Krakowie w 1866 roku. Aspekty demograficzne, społeczne i przestrzenne*. Podstawę źródłową badań stanowił kataster Krakowa oraz Akta Magistratu Krakowskiego — *Cholera w Krakowie w 1866 roku*. Do analizy i prezentacji wyników referent wykorzystał oprogramowanie GIS. Wśród ustaleń znalazły się informacje o większej śmiertelności ludności rzymsko-katolickiej aniżeli żydowskiej. Ponadto nie stwierdzono wzmózonej liczby zgonów wśród dzieci i osób starych, ani różnic w zachorowalności ze względu na płeć. Spośród osób, które umarły wskutek epidemii, 60% stanowili pacjenci szpitali. Apogeeum zachorowań przypadło na październik (77%). W konkluzji dr K. Wnęk stwierdził, że występowanie cholery wiązało się z poziomem zamożności, a w konsekwencji z warunkami życia. Choroba ominęła najbogatsze dzielnice miasta, jej przebieg był stosunkowo łagodny, a władze miejskie dobrze przygotowane do walki z epidemią.

30 marca 2010 roku w komunikacie mgra Przemysława Czyżewskiego *Zaludnienie miast powiatu grodzieńskiego w końcu XVIII wieku* podniesione zostały kwestie źródłoznawcze, istotne z punktu widzenia badań demograficznych epoki prestatystycznej. Swoje dociekania mgr P. Czyżewski oparł na *Lustracji dymów w powiecie grodzieńskim znajdujących się oraz ludności obojga płci przez komisarzy, konst(ytucyjną) 1789 roku wyznaczonych, uczyniona*. W źródle znajdują się między innymi dane o liczbie mieszkańców 44 miast. Wśród nich najludniejszym było Grodno (6373 osób), Zabłudów (1158), Krynk (1115) oraz Suwałki (1032).

1 czerwca 2010 roku dr Piotr Guzowski zaprezentował *Społeczne i gospodarcze uwarunkowania narodzin europejskiego modelu małżeństwa*. Impulsem do rozważań stał się artykuł *Girl power: the European marriage pattern and labour markets in the North Sea region in the late medieval and early modern period*, opublikowany w 63 numerze „The Economic History Review”.

19 października 2010 roku członkowie Sekcji omówili kwestie związane z nowo powstałą stroną internetową Sekcji Demografii Historycznej KND PAN. Dyskutanci zaproponowali, aby znalazły się na niej między innymi informacje na temat nowości wydawniczych, streszczenia artykułów publikowanych na łamach PDP oraz adresy mailowe członków Sekcji. W dalszej perspektywie za celowe uznano utworzenie wersji anglojęzycznej, a także opracowanie logo Sekcji.

Na tym samym posiedzeniu prof. dr hab. Radosław Gaziński przedstawił projekt badawczy realizowany na Uniwersytecie Szczecińskim poświęcony statystyczno-demograficznemu ujęciu

ludności Pomorza w XVIII wieku. Informacja ta zainicjowała krótką dyskusję i pytania o podstawę źródłową, jej sprawdzanie, termin zakończenia projektu i udostępnienie wyników badań.

7 grudnia 2010 roku dr Mateusz Wyżga wygłosił referat *Księgi metrykalne parafii podkrakowskich XVI–XVIII wieku*. Inicjatywy digitalizacji znajdujących się w parafiach ksiąg metrykalnych z okresu staropolskiego podjęło się Stowarzyszenie Korona Północnego Krakowa w porozumieniu z Kurią Metropolitalną w Krakowie. Dr M. Wyżga podkreślił, że w parafiach podkrakowskich pierwsze księgi metrykalne pojawiły się w drugiej połowie XVI wieku, jednak zwyczaj regularnego prowadzenia rejestracji chrztów i ślubów upowszechnił się w wieku XVII, a zgonów w XVIII.